

sama stilizacija dokumenata, sadržaj, zatim lica, koja su te dokumente nosila u Rim i tamo dugo vremena boravila; papinski odgovori, do temelja su pobili to Milaševo mišljenje.

I ovaj dio rasprave dra Nežića je od velike vrijednosti, jer je tu traktat *De Ecclesia* prikazan u posve novom svijetlu, s novom apologetskom jakošću i vedrinom.

Na koncu je dr. Nežić dodao indeks osoba i mjesta i nacrtao kartu zemalja, u kojima su se zbivali opisani događaji, što samoj raspravi daje posebnu vrijednost.

U svemu ova je disertacija veliki doprinos znanosti kako historijskoj tako i dogmatskoj.

Dr. Janko Šimrak.

Čepon Ludvik, Nauk sv. Avguština o stvaranju. Inauguralna disertacija. Ljubljana 1940. 8°, 88 str.

Pitanje egzegeze Mojsijeva heksaëmerona bilo je svagda, a i danas je aktuelno među biblijskim problemima. U patrističkoj literaturi svakako je najzanimljivije poglede o tom pitanju imao sv. Augustin, koji se u tri navrata bavi izravno objašnjavanjem Geneze, a četvrti puta usput u svojim duhovnim refleksijama »Confessiones«, ali svaki puta nailazio je na poteškoće, kojih nije mogao potpuno riješiti. Kako i danas postoje različite teorije o tumačenju heksaëmerona, svakako je zanimljivo uporediti pokušaje Augustinovih tumačenja, koji je bio u filozofskom naziranju znatno pod uplivom neoplatonskog filozofskog sustava, s današnjim teorijama. Pisac je izložio Augustinovo poimanje nauka o stvaranju, njegovu vremenitost, slobodu i motiv, zatim poimanje tvari, poimanje tako zvanih »rationes seminales«, nazor o razvoju živih bića, i nauka o stvorenju čovjeka, te napokon o poimanju šestodnevja. U posebnom poglavlju raspravlja o pitanju Augustinova nazora o evoluciji, koji se nipošto ne može smatrati identičnim s poimanjem modernog evolucionizma. U svemu vidi se, da je već sv. Augustin prema ondašnjim nazorima o svijetu nastojao dovesti u sklad izvještaj Sv. Pisma sa naučnim i filozofskim pogledima onoga vremena o svijetu.

Ova je disertacija lijep prinos o pokušaju sistematskog izlaganja Augustinova nazora o stvorenju, i zato je preporučujemo. **Dr. J. O.**

O. Šetka dr. Jeronim, Hrvatska kršćanska terminologija, I. dio, Hrvatski kršćanski termini grčkoga porijekla, Šibenik 1940, 8° str. 210, cij. s poštarinom Din 60.—. Naručuje se kod pisca, Franj. samostan, Sinj.

Među izdanjima franjevačke bogoslovske biblioteke u Makarskoj ovo djelo zaslužuje posebnu pažnju, jer nam pruža nešto novo iz posve neobrađenog polja kod nas. Slična naučna djela o utjecaju kršćanstva na stvaranje terminologije nalazimo kod Nijemaca od Raumer-a, *Die Einwirkung des Christentums auf die althochdeutsche Sprache*, Stuttgart 1845., kod Rusa od F. Buslaev-a, *O vlijanii christianstva na slavjanskij jazyk*, Moskva 1848; dalje od F. Miklošiča, *Die christliche Terminologie der slavischen Sprachen*, izdao od bečke Akademije u »Denkschriften der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Classe, B. XXIV. g. 1876; kod Čeha od A. Frinta, *Naboženské názvosloví československé*, Praha 1918; kod Poljaka od E.

Klich-a, Polska terminologja chrześcijańska, Poznanj 1927. Kod nas Hrvata nalazimo u tom pogledu samo djelomične pokušaje u različitim raspravama filologa Miklošića, Jagića, Skoka i drugih, ali cjelovitog djela na tom polju još do sada nismo imali.

S obzirom na sadržaj pisac izlaže najprije u Uvodu nekoliko općenitih napomena o utjecaju kršćanstva na stvaranje posebne terminologije u jezicima pokrštenih naroda, kod čega je igrao važnu ulogu ponajviše duh semitskih jezika: hebrejskog i aramejskog, a po tom grčkog helenističkog.

Što se tiče sustava obradbe, pisac reda pojmove abecednim redom. Kod glavnoga termina označuje osnovno značenje riječi, objašnjajući najprije njezino grčko etimološko značenje, zatim historijat, kojim je putem riječ došla u naš jezik, da li je u našem jeziku izmijenila svoje prvotno značenje ili dobila još kakvo novo, da li se još danas upotrebljava, ili je zamijenjena kojom drugom ili novom riječju. Svagdje navodi pisac potvrdu iz naših starijih i novijih pisaca, bilo beletrističke, poučne ili naučne literature. Na kraju je dodano kazalo grčkih riječi.

Osobito je zanimljivo zapažati, kako su mnoge riječi u pučkom govoru deformirale svoj prvotni oblik, jer nam to otkriva mnoge zakone promjena u jezičkoj fonologiji.

Ne zalazeći u potankosti možda ne će biti na odmet da stavim samo dvije tri opaske. Na str. 132 dolazi riječ »koljivo«, koju pisac objašnjava grčkom riječju *κόλυβα* (od *κόλυβον*) = kuhano žito. Čini se, da ova riječ nije originalno grčkog, nego hebrejskog podrijetla, gdje postoji imenica: *קֶמֶחַ* ili *קֶמֶחַ* = prženo žito; od istoga korjena ima i arapska imenica »kalijat« s istim značenjem. Vjerojatno je dakle, da je iz semitskih jezika primljena kasnije u grčki, a odatle je došla k pravoslavnima. Na istoj stranici (132) dolazi riječ »kondak«, objašnjena prema grčkom *κοντάκιον* od koje nije daleko latinska riječ »canticum«. Na str. 190 govori se o riječi »sakos«. Ova dolazi ne samo u grčkom, nego i u hebrejskom *סַק* = opora haljina od dlake cilicijskih koza, pa se zato latinski naziva »cilicium«. Kod objašnjavanja riječi »pentekosti« (str. 174 s) moglo se spomenuti i slovenački izraz »binkošti«, a u nekim krajevima na hrvatsko-slovenskoj međi hrv. Zagorja »finkošte«. Pod slovom F možda bi se mogla spomenuti i riječ »filetizam«, koja se čuje u novijoj teološko-filozofskoj literaturi (od korjena *φιλιώ* i *ἔθος* za sklonost prilagođivanja crkvenog života narodnim običajima, svojstvena u pravoslavnim crkvama.

Knjiga će dobro doći filolozima, bogoslovima i svećenicima, pa je toplo preporučujemo.

Dr. J. O.

A. M. van der Mensbrughe: **Anakephalaisios La Recapitulation: Uspostava (svoga u Kristu)**. 128 strana u maloj osmini, Gand. Belgique, Cour du Prince 5; tiskano kao rukopis u vlastitoj nakladi 1940., 12 fran. belg. Poštanski ček pisčev: Gand 154, 125.

Pisac, ugledni član oksfordskoga sveučilišta, nadovezuje na naslov svoga spisa motto iz istog izvora: »da (Bog) opet sve sjedini u Kristu, što je na nebesima i na zemlji« (Ef. 1, 10).